Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 6836.

LETO—YEAR XVI. Cena lista je $6.00. Entered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., pondeljek, 17. decembra (Dec. 17), 1923. Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 295.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

COOLIDGE NE BO OVIRAL UZAKONITVE VOJAŠKEGA BONUSA.

Čeprav je proti vojaškemu bonusu in za Mellonovo davčno revizijo, bo vendar pustil kongresu proste roke.

POSLANEC J. C. McKENZIE JE ŽE UVEDEL PREDLOGO ZA VOJAŠKI BONUS.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge ne bo poizkušal postaviti svoje osebe zgodnji uzakonitvi vojaškega bonusa v napotje.

Kakor je prišlo koncem zadnjega tedna na dan, tudi ne namerava narekovati kongresu, po kateri poti naj gre, ko pride davčna revizija na vrsto.

Dasi je proti vojaškemu bonusu in za Mellonovo davčno revizijo, vendar vztraja pri tem, da naj ima kongres v obeh zadevah popolnoma proste roke, in glasnik Bele hiše je izjavil, da se bo predsednik zadovoljil z vsakim načrtom, ki bi stremil za izvedbo davčnega znižanja.

Poslanec J. C. McKenzie iz Illinoisa, ki je uvedel zakonsko osnovo za vojaški bonus, se je v petek zglasil v Beli hiši ter se pomenkoval s predsednikom o načrtu, kako spraviti vojaški bonus pred davčno revizijo na vrsto. Predsednik je iznova poudarjal, da je proti vojaškemu bonusu, ali obenem pa je zagotovil poslancu McKenzieju, da ne bo oviral hišnega programa. Kaj pa bo predsednik naredil z bonusovo predlogo, ko pride predenj v podpis, o tem se nista nič pomenila. Ali splošno mnenje prevladuje med administracijskimi voditelji, da jo bo vetiral.

Predsednik bo dejal svoje roke proč tudi od spora in prepira radi tega, kdo bodi imenovan za člana posebnega proračunskega odseka v poslanski zbornici.

Težkoče v dokončanju hišnega organiziranja so prisilile poslanca Greena, ki je načelnik hišnega finančnega odseka, k temu, da je naznanil odložitev razmotrivanja o davčni reviziji.

Čeprav ni nobenega posebnega prepira radi članov v finančnem odseku, bo vendar organiziranje tega odseka zadržano vsled spora radi odseka za hišni red.

Predsednik narodne zveze lesnih trgovcev John W. Blodgett iz mesta Grand Rapids, Mich., je odobril administracijski program za davčno znižanje.

Blodgett je pisal finančnemu tajniku Mellonu, da je lesna industrija za njegov davčni načrt. Po njegovem mnenju bomo imeli večje blagostanje v deželi, če bo sprejet Mellonov davčni načrt.

"Zmanjšanje davkov na mezdne dohodke je zadeva pravičnosti," je dejal Blodgett.

ŽELEZNIČARSKA POGAJANJA.

New York, N. Y. (Fed. Press.) — Nepotrjene govorice gredo po mestu, da so prišli na pogajanjih med železniškimi uradniki in železničarskimi bratovščinami že do podlage za kompromis. Strojniki, izprevodniki, kurjači in zavirači so se izpustili v pogajanja z zahtevo, da morajo biti mezde in delavske razmere, ki so bile v veljavi v smislu sklepa vojnega delavskega sveta z dne 1. maja 1920 vzpostavljene.

400.000 železničarjev je zainteresiranih v izid sedaj se vršečih pogajanj. Med delavskimi zastopniki so predsednik Warren S. Stone za strojnike, predsednik D. B. Robertson za kurjače, predsednik L. E. Sheppard za izprevodnike in pa W. M. Doak za druge.

ANGLIJA PLAČUJE DOLG.

New York, N. Y. — Anglija je 15. decembra plačala prvi obrok svojega vojnega dolga Združenim državam. Plačilo z obrestmi vred znaša $92,000,000. Toda angleška vlada je plačala to vsoto v libertibondih, katere je kupila pod par in na ta način prihranila $1,800,000.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Veleslepar Koretz je imel tudi ljubavne afere z ženami svojih žrtev.

Vsi predsedniški kandidatje se zanašajo na volilce na zapadu.

Coolidge ne bo oviral uzakonitve vojaškega bonusa.

V kongresu še vedno vlada konfuzija.

Lokalna stavka antracitnih rudarjev v Penni končana.

Inozemstvo.

Mehiški proletariat se je dvignil proti vstaškim reakcionarjem. Obregon zmaguje.

Osemurni delavnik odpravljen v Nemčiji. Vlada odslovi pol miljona državnih uradnikov.

Ameriški politični agent je odkril načrt velesil za razdelitev Kitajske.

Laboriti v Angliji nameravajo anulirati vojna posojila, ko pridejo v vlado.

VOHUN JE NASLIKAL "STRAŠNO NEVARNOST".

Britski "ekspert" o komunizmu je odkril grozno nevarnost, ki preti od rudarjev v Illinoisu. Sredstva za odpravo "nevarnosti" so zdaj na prodaj.

La Salle, Ill. — (Fed. Press.) — Vohun iz Anglije, katerega je najela trgovska zbornica, potuje po malih mestih v Illinoisu in plaši lokalne bankirje s komunisti in komunizmom. Njegovo "delo" je plodonosno. Kamor pride, dobi denar od bankirjev in drugih podjetnikov za "veliko protirdečo kampanjo". Njegova glavna misija pa je, da agitira za državno policijo, ki je že dvakrat propadla v illinoiski zakonodaji.

Pred nekaj dnevi je ta mož govoril na sestanku lasallskih magnatov, katerim so se lasje ježili, ko so ga poslušali. Dejal je, da je 70 odstotkov ameriških rudarjev komunistov in John L. Lewis ter drugi gl. odborniki — ki k sreči še niso komunisti — imajo težko delo braneč unije, da jih ne pogoltnejo rdečkarji. Komunisti zdaj osvajajo šole, ženske klube, cerkve in troše tri miljone dolarjev za spreobrnitev zamorcev, pomislite!

Ko je bila grozna slika dovršena, je govornik prešel k denarnemu vprašanju. "Gospodje, mi rabimo vzgojno propagando, rabimo govornike, rabimo denar!"

Mož se imenuje polkovnik Chas. G. L. Smith, britski vojaški detektiv, če ga pa vprašaš, ti rad zaupa, da to ni njegovo pravo ime in da bi zanj pomenilo toliko kot samomor, ako bi razodel svoje pravo ime. Smith je nekaj časa vohunil v Rusiji, nato pa je prišel na čikaško fronto in od tam je bil poslan na deželo, kjer zdaj naskakuje hleve in male bankirje.

Lasallska "Tribune", večerna kislica, katero urejuje W. T. Bedford, je dala Smithu prvo kolono na prvi strani z debelim naslovom preko šest kolon: "La Salle je slišal svarilo".

BOŽIČNO DREVO IZ MICHIGANA V CHICAGU.

Calumet, Mich. — Pred nekolikimi dnevi se je zbrala velika množica ljudi ob priliki, ko so odpeljali iz bakrene dežele največje božično drevo na svetu v Chicago, kjer so ga že postavili v Grant Parku.

Velikansko drevo, za čigar prevoz je bilo treba dveh po 60 čevljev dolgih voz, je zapustilo Houghton zadnji pondeljek zjutraj. V Chicago je dospelo sredi zadnjega tedna.

VREME.

Chicago in okolica. — V torek oblačno, zmerna temperatura in lahki menjajoči se vetrovi. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 40, najnižja 33. Solnce izide ob 7:13, zajde ob 4:20.

VSI PREDSEDNIŠKI KANDIDATJE SE ZANAŠAJO NA ZAPAD.

Prvi republikanski kandidat, ki si je upal povedati javno, kako misli o poslanici predsednika Coolidga, je senator La Follette.

CHICAGO BO GLAVNI STAN IN TORIŠČE ŠTIRIH TEKMECEV V BORBI L. 1924.

Washington, D. C. — Zapad bo glavno pozorišče v bitki za predsedniško nominacijo v obeh večinskih strankah, in v čikaškem mestu bi imel vsak kandidat glavni stan svojega generalnega štaba.

Republikanski načelnik je naznanil, da bo glavni stan za predsedniško nominacijo predsednika Coolidga ustanovljen v čikaškem mestu dne 27. decembra. Butler bo vrhovni poveljnik v Coolidgevi kampanji in bo prebil največ časa v Chicagu.

Vsi strategiki za vse kandidate so si izbrali poljane nezadovoljnih kmetov na zapadu za bojišče in pričeli že zbirati svoje sile v neposredni bližini. Frank Hitchcock že ustanavlja glavni stan za Hirama Johnsona v Chicagu. McAdoojevi stroji imajo svojo elektrarno tamkaj, in tudi Underwood bo postavil svoje šotore glavnega urada v čikaškem mestu, brž ko si sestavi komitej za kampanjo.

Senator Wadsworth iz New Yorka se je odrekel kandidaturi, kar pride prav predsedniku Coolidgu. Ta senator je za nominacijo predsednika Coolidga ter prerokuje, da bo imel Coolidge večino enindevetdesetih newyorških delegatov. Kakor prevladuje mnenje v tem mestu, se bivši governer Lowden ne bo vdeležil illinoiških primarnih volitev. Tako bosta le še senator Watson iz Indiane in pa governer Pinchot iz Pennsylvanije edina možna favoritna sina. Potemtakem se bosta razen v Pennsylvaniji in Indiani trgala za nominacijo na republikanski strani predsednik Coolidge in senator Hiram Johnson.

Prvi republikanski kandidat, ki se bo potegoval za nominacijo na podlagi predsednikove poslanice do kongresa, je senator La Follette iz Wisconsina. V izjavi, ki jo je podal ta senator koncem zadnjega tedna, je rečeno tole:

"Prva predsednikova poslanica do kongresa je zelo izvrstna, natančna in jasna predstavitev nazadnjaške in reakcijonarne vladne teorije.

"Če bodi korajža zagovarjati železniške interese, profitarje, premogovne magnate in vse druge nadlorde proti masam našega ljudstva, potem moramo kar naravnost priznati, da zasluži predsednik za svojo korajžo pohvalo, ki so mu jo izrekli tako prisrčno mnogi listi te dežele.

Prav ničesar ni v poslanici, kar bi moglo užaliti najrahločutnejše kapitalistične interese. Le malo pa je v njej, kar bi moglo zadovoljiti mase ameriškega ljudstva.

"Predsednik zagovarja Esch-Cumminsovo postavo, ki jo je zavrglo in obsodilo ljudstvo v vsaki državi in ki je odgovorna za sedanje pretirano visoke železniške voznine, naslanjajoče se na umetno zvišano ocenitev železniške posesti.

"Mellonovo davčno revizijo, po kateri bodo velepodjetniki, ki so neznansko narastli med vojno, oproščeni prispevanja k vojnim stroškom, je predsednik brezpogojno odobril. Predsednik Coolidge je proti izplačanju primerne odškodnine tistim, ki so se borili v vojni, medtem ko so velekapitalisti gromadili in kopičili svoje bogatstvo.

Predsednikova priporočila glede na poljedelstvo so značilna. V bistvu pravi, naj si kmet pomaga sam in se sam izvleče iz zagat, kamor ga je spravila čudna politika, Esch-Cumminsova postava in drugi akti zvezne vlade.

"Ko je predsednik Coolidge prišel v Belo hišo, se mu je nudila lepa prilika, da pomaga našemu ljudstvu. Odločil pa se je demu ljudstvu. Odločil pa se je demu ljudstvu. Odločil pa se je dem

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NÁRODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto. $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $6.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $6.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-23) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ADVOKATJE, DUHOVNI, PRIDIGARJI ITD. NEPOTREBNI ZA OBSTOJ ČLOVEŠKE DRUŽBE.

Zamorska republika Liberija je najboljši dokaz, da so advokatje, duhovni, pridigarji, mešetarji, prekupci in drugi taki ljudje, ki se oprimejo podobnih poklicev, nepotrebni za obstoj človeške družbe in da so celo težko breme za vsak narod, ako se ljudje oprijemljejo le takih poklicev, opuščajo pa poklice produktivnega dela ali če so šole tako urejene, da se mladina ne oprime produktivnega dela, ampak stremi za takimi poklici, ki so gospodski in ne ustvarjajo produktov.

Liberija je bila ustanovljena s pomočjo Ameriške kolonizatoprične družbe. Prvi naseljeniki so bili oproščeni zamorski sužnji, ki so se naselili na obrežju in vzhodno in zapadno od Monrovije, glavnega mesta, ki se nahaja ob ustju reke Junk. Tu so bili nekoč fini kavini nasadi in kava iz Liberije je bila znana po vsem svetu. Ti prvi naseljeniki, ki so bili nekoč sužnji in so znali delati, so sčistili in preorali divjino. Zgradili so hiše, v katerih se je živelo dokaj prijetno. Ta svet je danes slabo obdelan, hiše počasi razpadajo.

Zakaj? Potomci teh naseljenikov so rajše postali advokatje, duhovni, pridigarji, profesijonalni političarji, mešetarji in prekupci, kakor da bi obdelovali plantaže in skrbeli, da močvirja ostanejo osušena, toki rek uravnani in da polje rodi. Kajti med njimi je prevladovalo mnenje, da je tisti gospod, ki ne dela ali ki se posveti neproduktivnemu poklicu, tisti, ki dela in s svojim delom skrbi, da imajo ljudje življenske udobnosti, je pa hlapec ali suženj.

Posledice takega mišljenja so zdaj tukaj. Tam, kjer so bile krasne kavine plantaže in sadni vrtovi, zdaj rasteta plevel in visoka trava. Osušena močvirja so zopet zalita z vodo, struge rek in potokov so zanemarjene, da zopet v njih zastaja voda, da se lahko množe vsakovrstni hudi afriški komarji, ki so raznašalci mrzlice in drugih bolezni.

Tako propada dežela, katero je narava bogato obdarila s svojimi darovi, da je imela najlepšo bodočnost pred sabo. In tako bo ta dežela propadala še nadalje, dokler bo v nji razširjeno mnenje, da so tisti navadni hlapci, ki izvršujejo produktivno delo.

Ameriški misijonarji izdajo v tej deželi vsako leto do $250,000. Ustanovili so precej šol in cerkev, ampak ves ta denar je vržen v vodož ker iz misjonskih šol izhajajo zopet advokatje, duhovni, pridigarji in drugi taki ljudje, kateri se ne pečajo s produktivnim delom.

Liberčani vidijo, da se kot advokat, duhoven, političar ali mešetar sedaj prijetno živi in udajajo se tem poklicem. Seveda bo to prijetno življenje trajalo le še toliko časa za nekatere Liberčane, dokler ne bo dežela popolnoma obubožana in spremenjena zopet v divjino, in dokler se bodo med belopoltniki v drugih deželah našli ljudje, ki podpirajo afriške verske misijone. Konec pride prav zanesljivo, o tem ni dvoma, ako bodo Liberčani še nadalje smatrali produktivno delo za poniževalno.

Pot, katero gre afriška republika Liberija, lahko služi vsem narodom za zgled, kam pride dežela, v kateri se delavci smatrajo za nižja bitja. Delavci, ki delajo z rokami ali z umom v poljedelstvu ali industriji, so tisti element, brez katerega ne more obstati človeška družba. Za to pa vsak narod tira samega sebe v gospodarsko smrt, ki ne prizna delavstvu tistih gospodarskih in političnih pravic, ki jih imajo drugi stanovi. Pravzaprav je dolžnost vsakega naroda, da s socialnimi zakoni in preuredbo gospodarstva dela na to, da so delavci v vseh zadevah enakopravni z drugimi stanovi.

Liberija pokazuje, da najlepše fraze o ohranitvi civilizacije in kulture ne ohranijo kulture in civilizacije, ako se ponižuje delavstvo, ki je nositelj kulture in civilizacije.

Vsi govori in pridige liberijskih advokatov in duhovnov ne morejo pripraviti ene same kavine plantaže do tega, da bi rodila dobro kavo. Vse mešetarske navihanosti ne morejo osušiti enega samega barja v Liberiji. Vse poteze liberijskih profesijonalnih političarjev ne morejo uravnati ene same potoške struge. Ampak taka dela izvrše lahko le delavci. Ta fakt govori, da so delavci tisti steber, na katerem sloni človeška družba in če se ta steber podere, razpade tudi človeška družba.

SLIKE IZ NASELBIN.

Blaine, Ohio. — Mislim, da dosedaj je bil največji vzrok, da se nihče ni oglasil, ker je bil vsakdo zaposlen. Delali so dosedaj vsak dan po božjih zapovedih. Saj gospod bog je rekel: Šest dni delaj, sedmega pa počivaj. In tako smo se ravnali tu. Od sedaj naprej pa upam, da se bo oglasil še kdo drugi, kajti dobili so malo počitnic, da so vsak drugi dan doma, kar pa ni prav, ker kršijo božja pravila. No, pa gospode delodajalce se mora poslušati in se doma z lovom na zajce kratkočasiti. Zima je tu precej mila, samo dežuje bolj pogosto.

Čitala sem dopis iz Barbour Co., W. Va., o barbertonski Urši. Znano mi je nekoliko o sejanem prepiru med hčerjo in hčerinim soprogom in hujskanju hčere zoper moža. Pač sramota je za mater, ki hoče držati hčer v temi, priklenjeno na duševno verigo, da mora verjeti to, kar uči duhovnik, ga podpirati, svojemu možu pa se protiviti in mu nasprotovati. Ker je mož naprednjak, pa veli njegovi ženi, svoji hčeri, da ga pusti.

E, ni samo v Barbertonu taka Urša, mnogo je takih nazadnjaških "Urš", čeprav so njih imena drugačna.

Spominjam se pred leti, ko je bil moj otrok star šest mesecev, pa se je približala mojemu stanovanju, začela me je nagovarjati in strašiti, naj dam otroka krstiti, da njo boli srce, ko to vidi, ter ga mi bodo skrivaj vzela ter ga nesla v cerkev krstit. Dobila pa je tak odgovor, da se ni več približala mojemu stanovanju.

Vsak dan je hodila v župnišče, zato pa je gospoda tudi bolj poslušala kot svojega bolnega moža. Ali bi ne bilo boljše, da bi bila stregla svojemu soprogu, otrokom dajala lepo vzgojo, jih pošiljala v šolo in ne pustila, da bi se potepali po cestah ter se učili nepoštenosti. Taka je menda krščanska vzgoja.

Otroke se še da strašiti, toda ne odraslih. Čudno se mi zdi, da je še toliko verskih zaslepljencev, ki verujejo v nekaj, kar niso niti oni ne kdo drugi še nikdar videli ter nikdar ne bodo. In dokler bodo še verovali v dogme, bo še slabo za nas na svetu.

— Pri našem društvu upam, da pridobimo z novim letom še več novih članov. Društvo napreduje, a še večjega napredka mu želim ter uspeha novim uradnikom.

— Prosim brate in sestre, če je komu kaj znano o Tonetu Ujčiču, da bi ga opozorili na oglas v št. 288. In on je naprošen, naj se takoj oglasi. Mogoče se mu je kaj pripetilo, če kdo ve kaj pojasniti, naj se torej oglasi. Če brat Ujčič sam čita, pa naj izpolni svojo dolžnost, da ne bo prepozno.

— Gospa Štorklja se je priplazila čez hribe k rojaku Veharju in mu pustila krepkega sinčka. Čestitamo ter želimo obema zdravja in novorojenčku udobno življenje.

Naj končam za danes, kajti v Chicagu je zima in urednik rabi papirja za kurjavo. Pa vseeno upam, da bo zagledal dopis beli dan, kajti jaz ne pišem vsaki dan.

Vesele praznike in srečno leto 1924 želim vsem naprednim rojakom, Prosveti pa veliko število novih naročnikov in obilo uspeha jednoti. — **P. G.**

Carona, Kans. — Majhna je ta naselbina in malo Slovencev je tu. Čakala sem vendar, da se bo kateri oglasil, a minilo je že leto dni, kar je bil zadnji moj mali dopis od tu. Pa vse je tiho.

Tu je slabo radi dela. Še tisti, ki delajo se vozijo po 4 do 9 milj daleč in čakajo od dne do dne, kdaj bo prilika za delo, ker delo je le po dvakrat na teden, včasih pa samo enkrat. Kako naj se torej živi siromak, ki ima veliko družino?

Zadnji mesec so na Caroni postavljali ogibno progo. Tedaj je grmelo, da bo Carona še veliko mesto. Tračnice so postavljene in sedaj je zopet vse tiho, nič več ni slišati, kdaj bo Carona zrastla v mesto.

Snega nismo še nič dobili. Zahvalni dan je nastala velika nevihta in izgledalo je, da ne bo brez snega in bo že prišla huda zima. Ali posijalo je gorko solnce, sijalo dva dni in že ni nič več dišalo po zimi.

Včasih so v starem kraju fantje ob spomladnih večerih zapeli na vasi, ko je bilo sadno drevje v cvetju in se je kmetič nadejal dobre letine. Lepe pesmi fantov so mu krepile upanje; mnogo se mu je obetalo a ko je prišla jesen, je bil lačen, upi o dobri letini se niso uresničili. Tako je bilo letos v Kansasu. Prišla je jesen, pa nič prinesla, vse je vzela suša, ki je pritiskala na deželo pet mesecev. Nič dežja nismo učakali, zdaj pa ga imamo dosti, ko ga ni treba.

Tako je za ubogega farmarja, a delavec je še bednejši, kajti njega mori suša nezaposlenosti še sedaj. Nič dela ni.

Čitatelje Prosvete pozdravlja delavčeva žena **M. P.**

Homer City, Pa. — Že dve leti bo, odkar nisem pisal v noben slovenski list. Opisati hočem od tu neoddaljeno naselbino Superun in mesto Clymer, ki je le 15 milj od Superuna. Na povabilo brata Horvata ter Fabijana sem se odzval v soboto 8. decembra in na željo brata Fabijana in novega člana Hačiča Vincena (Kajzer) smo šli v nekoliko hiš. Dobili smo devet novih članov, ustanovili novo društvo in ga priklopili k naši dični materi SNPJ.

Izbrali so si začasni odbor in dali so novemu društvu krasno ime "Napredni radnik". Kakor sem se prepričal in uvidel, da kot nikjer po naselbinah žive ti ljudje v največji slogi in sporazumu. Šaljivi so in veseli. Ko jim zmanjka besed, si znajo pomagati s šalami. Taki so vsi po vrsti: debeli Peter, Ferdinand, Blaž in vsi drugi, da, tudi prijatelja Fabijan in Kajzer nista pri zadnjih. Tudi kalifornijskih dobrot jim ne manjka.

Mislim, da se ne varam, da bodo v bodočnosti k novemu društvu pristopili še drugi in bo tudi mladinski oddelek gotovo napredoval. Želeti je še večjega napredka.

Kakor sem poizvedel, je v mestu Clymer več opekarn in tudi druge industrije. Premogokopi najboljše obratujejo pri New York Central družbi, to je po pet dni na teden. Ali naša B. R. in P. je bolj od muh. Dela se slabo in za mrtvo delo bosi kaj neradi plačajo.

Bliža se premogarska konvencija. Mislim, da delegatje ne bodo več tako starinski kot so bili. Istrebiti bo treba v bodoče vse nazadnjake in kapitaliste take vrste kot je L. Lojzek. Kadar bodo zopet volitve za uradnike U. M. W. of A. je treba predsednikom voliti moža kot je A. Howat. Lojzkov in Greenov smo menda že siti.

Ker bo s prvim aprilom stavka neizogibna, bo treba držati tesno skupaj. Če ne bomo premogarji stali zvesto in skupno, se ma zgoditi, da nas kapitalizem in nazadnjaki v naši močni organizaciji premagajo. Kapitalistična mašina dela brez prestanka, da bi uničila unijo. Želim vsem naprednim, zvestim premogarjem zmago, naši jednoti več novih članov in Prosveti pa dosti novih naročnikov.

Pozdrav vsem svobodno mislečim Slovencem in Hrvatom. — **Andrej Obed.**

Ely, Minn. — Lovsko sezono smo zaključili, ki pa to jesen ni bila posebno uspešna, ker ni bil lov dovoljen na srne, kokoši, muše itd.; samo dolgouhcem je pela praveata smrt.

Vremenski bogovi nas tudi to jesen spoštujejo. Kmalu bo Novo leto, a pri nas še ni nič mraza in brez snega smo. To je nekaj izvanrednega za severno Minnesoto. Vsako leto ob tem času se je kar kadilo mraza in snega odzgoraj.

Dne 4. decembra so bile za mesto Ely volitve. Kakor vsako leto, tako so si tudi letos Slovani, oz. Slovenci postavili iz svoje srede kandidate za razne mestne urade. Kandidatje so bili štirje in vsi so dosegli z večino glasov urade, za katere so kandidirali. Že drugi termin sta dosegla Marko Zorotic za sodnika in Anton Slegar za podsodnika. Rojak Louis Champa je že tretjič izvoljen za mestnega svetovalca (aldergana), za drugega mestnega svetovalca pa je nanovo izvoljen Frank Erchul mlajši.

Upati je, da bodo novo izvoljeni delovali v korist naselbine, kakor je bilo videti do sedaj.

Ob zaključku tega dopisa se moram zahvaliti rojakom, kateri so se od mene naročili in mi pri delu pomagali, ko sem se podal v tekmo za nove naročnike za Prosveto. Hvala tudi nekaterim rojakom v Gilbertu, s katerimi sem imel stike v prijaznih urah. Pa ne zameriti, ker nisem izpolnil, da bi se bil udeležil igre, ki ste jo predstavljali zadnji mesec. Nisem imel časa.

Od štirih, oz. petih naših pečlarjev mi je naročeno zapisati, da pozdravljajo vse pečlarje in nekne pečlarice, posebno pa hudega iz Penne, ki je taku neroden, da še lesen lonec ubije. Naročajo mi tudi, naj zapišem, da ne pozabite, da je prihodnje prestopno leto 1924. — **Jacob Kunstelj.**

Franklin, Kans. — Društvom Slovenske narodne podporne jednote — ter članom — hvala! Kakor je znano, se je Slovenska narodna podporna jednota zavzela za oprostitev nekdanjega člana, Johna Žagarja, da se me izpusti iz državne kaznilnice in zopet vrne v prostost. To se je zgodilo. Prost sem.

V prvi vrsti se zahvaljujem društvom SNPJ., kakor tudi posameznim članom in vsem, ki so mi priskočili na pomoč, zavedaje se mojega žalostnega položaja. Hvala glavnemu uradu SNPJ. za požrtvovalnost, dalje vsem tistim, ki so imeli kako delo in pota radi moje zadeve. V dokaz je to, da se člani in odborniki zavedajo, da je treba pomagati človeku in ga oprostiti, ko postane žrtev razmer, v katerih se nahajamo.

Zavedam se, da ste storili zame herojsko delo, kar mi ostane v spominu do zadnjega vzdihljeja. Zato priporočam SNPJ. vsem tistim, ki še niso nje člani, da pristopijo k nji kakorhitro jim je mogoče, kajti ona bo skrbela zanje kakor prava mati za svoje otroke, ne samo v bolezni ali smrti, temveč tudi v drugih neprilikah. Rojaki, moja zadeva naj vam bo v dokaz, kako SNPJ. skrbi celo za svoje nekdanje člane.

Še enkrat hvala vsem članom, glavnemu odboru in drugim, ki so se žrtvovali in prispevali darove v mojo oprostitev. Bivši jetnik in prosilec, sedaj prost, in nekdanji član — **John Žagar.**

Coketburg, Pa. — Mrs. Mary Marentich s svojo hčerko iz Chicaga je na obisku pri svojih starših v tej naselbini za nedoločen čas. — **M. Junko.**

Sv. inkvizicija.

Peter Pajsljevi listi.

Cenjeni tovariš urednik!

Ko je papeževal Gregor IX., so se razširili albigenzi prek severne Italije in notri doli do Rima. Rimska cerkev je razširjanje albigenzev občutila na denarni možnji. Kolikor več jih je rimska cerkev poslala na grmado, s toliko večjo vnemo so pridigali in učili proti rimski cerkvi. Papež se je seveda jezil in prišel do zaključka, da mora nekaj podvzeti proti njim, če ne, vsahnejo popolnoma mastni dohodki, ki so prihajali še od zveste črede rimski cerkvi. Leta 1231 je izdal proglas proti njim, ki je bil veliko ostreji kot navadni ukazi proti krivovercem.

Senator Annibal je upravljal posvetne posle v Rimu. Bil je tak prilizunjence papežev kot so bili drugi člani posvetne gosposke. Svojo posebno udanost do papeža je izkazal na ta način, da je še on izdal posebne določbe proti krivovercem. Po teh določbah je bil rimski senator obvezen poloviti krivoverce v Rimu, posebej one, katere je odkrila inkvizicija, ali so jih pa ovadili drugi katoliki. Že osem dni kasneje, ko so jih spoznali krivim krivoverstva, jih je moral pa kaznovati.

Gregor IX. je poslal to odredbo milanskemu nadškofu in drugim škofom in jim ukazal, da jo morajo izvesti z vso strogostjo. Po tej odločbi so se bogokletneži in bogotajci sežgali živi na grmadi, ali še jim je pa odrezal jezik, da niso mogli več po nemarnem izgovarjati božjega imena. Take kazni so bile v navadi tam za ljudi, ki so mislili s svojimi možgani, kjer je imel papež moč ukazovati.

In voditelji te cerkve se danes, ko nimajo več moči, da bi ukazovali po svoji volji, laskajo delavstvu, da so njegovi prijatelji. Vprašajte jih, kaj bi storili, ako bi imeli moč kaznovati one, kateri ne verjamejo, da so pravljice, ki jih razširjajo, božje razodetje ali znanstveno dokazane resnice.

Pogiejmo še v Francijo, da se prepričamo, da inkvizicija ni davila ljudi samo v cerkveni državi, Španiji, ali mogoče v deželah, v katerih so prebivali takrat Jugoslovani, ampak da je ta naprava povsod rastemala svoje krempljje v Evropi z namenom, da pojača moč rimske cerkve.

Svetnik ne postane vsak človek. Najmanjšo priliko postati svetnik ima človek iz navadnega rodu, ali katerega mati ni znala farbati svet, da so njegovo rojstvo namanjali izredni dogodki ali da so se izredni dogodki pojavili takoj po njegovem rojstvu.

Sv. Dominik ni bil navadni Jože, Miha ali Janez. Njegova mati je pripovedovala, da je videla čudne reči v sanjah. Takrat so sanje že nekaj veljale, akoravno še niso imeli loterije, kakršno so kasneje uvedli v stari Avstro-Ogrski. Za nekatere ljudi so bile v tistih časih sanjske bukvice knjiga vseh modrosti in nekateri so jih bolj čitali kot sv. pismo ali katero drugo knjigo. In tako je njegova mati pripovedovala, da je videla v sanjah svojega sinčka kot psa z bakljo v gobcu tekati po svetu okoli, s katero je zapalil ves svet. Cela stvar o sanjah je mogoče navadna pripovedka, na kateri ni besede resnične, vendar je dobra izmišljotina, ako primerjamo kasnejše čine Dominika. Oglejmo si Dominika in njegov red. Dominikance se da lahko izvajati iz latinskih besed "domini canes." To pomeni gospodovi psi. Ampak dominikanci se niso taka imenovali. Sami so rekli, da so papeževi lovski psi. In to so bili nekako, ako se vpošteva njih izseljevanje in preganjanje krivovercev.

Polagoma je ta red prevzel vse inkvizitorske posle. Izvrševal je te posle zvesto, dokler ni moč inkvizicije ugasnila in se ljudje niso več dali nahujskati proti ljudem, ki so bili druge vere ali pa sploh niso imeli vere.

Najprva naloga tega reda je bila, da pridiga in grmi proti krivoverstvu. Dominikanci so ubogali ravno tako, kakor pes uboga svojega gospodarja. Bili so dodeljeni kot pomočniki škofom in semintje so pri zastopanju škofa postali inkvizitorji. Po zaključkih cerkvenega zbora leta 1229 so ustanovili stalne škofovske inkvizitorske naprave. V tem času so nekateri škofje imenovali duhovne dominikanskega reda inkvizitorjem. Najprvo je bilo samo mala peščica dominikancev, ki je opravljala inkvizitorske posle. Na to jih je bilo več, včasoma je bila inkvizicija v rokah dominikanskega reda. Dominikanci so znali pač izrabiti položaj in postavili so se za mogočneže, pred katerimi se je tresel ves svet in prek katerih je segala le oblast rimskega papeža.

V letu 1234 sta bila dva dominikanca v Touloni delovna kot inkvizitorja. V začetku je stvar izgledala kot da imata meniha velik uspeh. Ali meniha sta se preobjedla slave in pričela sta trpinčiti ljudi z neznosnimi pokorami. Nekaj časa je šlo brez godrnjanja, končno so se pa ljudje naveličali dominikanskih jerobov in spodili so oba iz mesta, ko sta komaj dobro leto reševala ljudi pekla in vic in jim pripravljala pot v nebesa.

Papež Gregor IX. je imel strašno rad dominikance. Vzljubil jih je in je veliko nanje zidal. V letu 1235 je izdal ferman, v katerem je naredil, da naj dominikanci zopet privedejo krivoverce v razna mestih na pravo pot rimske cerkve. Kljub temu je bilo v tistem času veliko drugih duhovnov, katerim je bila poverjena oblast, da izvršujejo inkvizitorske posle. Med njimi je bilo posebno precej menihov drugih redov, katerim ni bilo prav nič všeč, da papež protežira dominikance, njih red pa potiska v ozadje. Med meniškimi redovi je ravno tako cvetela nevoščljivost, kot kraljuje med drugimi ljudmi.

Ampak v sedlo so prišli dominikanci šele v letu 1248., ko je papeževal Inocencij IV. V kratkem fermanu na dominikance Rajmunda Penaforskega je naznanil, da se je odločil izročiti inkvizitorske posle dominikanskemu redu, da se iztrebi krivoverstvo. Poleg je še omenil, da se je iz delovanja redovnikov prepričal, da so najbolj sposobni spolnjevati ta posel.

Dva dominikanca sta bila spodena iz Toulouse v letu 1235, mesto njiju jih je prišlo kmalu več, da poduče ondotno ljudstvo, da se ne pode tisti kar meninič tebinič iz mesta, ki služijo Rimu. Na nekega teh menihov je papež Gregor II. odposlal pismo, katerega je dominikanec Abraham Bzovius izročil javnosti, in v katerem je Kristov namestnik zopet pokazal, kakšen vpliv so imele nanj besede njegovega mojstra "ljubi svojega bližnjega kot samega sebe." — Te pozdravlja Tvoj prijatelj — **Peter Pajselj.**

Ali veš, mlaj se tvoj dolek tajno rad potega s drugimi dolži in ugnjo rumo "poredneži"? Odgovor na to in mnogo zgank v obsežnem obsegu najdeš v knjigi "Zakon blagostanja", katero dobiš pri Knjižovni matici SNPJ.

Delavske novice.

(Federated Press.)

Rudarji so brez dela.

Belleville, Ill. — Izmed 67 premogovnikov v tem subdistriktu jih 24 počiva. Rudarji delajo povprečno po dva dni v tednu.

Ponesrečena stavka.

Mobile, Ala. — Pred dvema mesecema je tukaj zastavkalo več tisoč zamorskih in dvesto belopoltnih pristaniščnih delavcev za višjo mezdo in krajši delavnik. Delodajalci so jih nadomestili s stavkokazi in stavka je bila te dni končana s porazom.

Zahteve rudarjev.

Herrin, Ill. — Resolucija, sprejeta 10. decembra na konvenciji tukajšnjega subdistrikta rudarske unije, določa, da distriktni, državni in glavni odborniki unije ne prejemajo v bodoče nobene plače za časa stavke, samo stroški še jim povrnejo. Resolucija se predloži bližajoči se distriktni in mednarodni konvenciji rudarjev.

Druge zahteve rudarjev so, da se zavrže sedanja točka ustave glede predstavništva unij na konvenciji in sprejme stara točka, na podlagi katere so unije volile na vsakih sto članov enega delegata; po novi točki je treba 500 članov za enega delegata. Gl. odboru se odvzame moč imenovanja raznih uradnikov in organizatorjev; izvolijo naj v splošnem glasovanju.

Rudarji dalje zahtevajo, da kompanije postavijo vozičke za nakladanje na delovno mesto in ne več k vhodu kot je zdaj v navadi. Kjer je pot pod zemljo tisoč čevljev dolga in več, se morajo rudarji voziti.

Stavka antracitnih rudarjev končana.

Scranton, Pa. — 17,000 rudarjev, uposlenih v antracitnih rovih Lehigh Valley kompanije v Moosic-Pittston distriktu, ki so zastavkali pred enim tednom radi lokalnih sporov, je v petek odglasovalo, da se vrnejo v ponedeljek 17. decembra na delo.

SLEPAR KORETZ ŽIVEL DVOJNO ŽIVLJENJE.

Chicago, Ill. — Zaslišavanje pred v zadevi velesleparja Koretza, ki je osmukal svoje prijatelje in sorodnike za kakih $5,000,000, ker jim je prodajal delnice mopičnih oljnih vrelcev, se nadaljnjejo v pisarni državnega pravdnika. In med tem zaslišavanjem je prišlo na dan, da je živel Koretz dvojno življenje, v katerem sta igrala milijonarski dom na severu in stanovanje na jugu enako vlogo. Priče so istovetile Koretza s severne strani za "Al Brownsona" na južni strani.

V zvezi s tem dognanjem je bila mrs. Salo Auerbach, ki je žena bogatega gledališkega lastnika, pozvana v pisarno državnega pravdnika pod kaznijo.

Koretzovo dvojno življenje je bilo razkrito s preiskavo, ki jo je vodil pomožni državni pravdnik Stanley Klarkovski. Ta je dognal, da je Koretz prebil noči na domu s svojo ženo, a mnogo dni pa je preživel v stanovanju na južni strani z ženo nekega bogatina.

"MATI" JONES V WASHINGTONU.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Znana zagovornica premogovnih delavcev "mati" Jones je tukaj v tem mestu na oddihu. Obenem se hoče posvetovati s svojimi prijatelji glede izdanja knjige o delavskem gibanju. Izdati jo namerava v kratkem. Kakor pravi, se ji ne bo mogoče udeležiti premogarske konvencije v Indianapolisu, ki se vrši prihodnji mesec, čeprav jo zelo zanima Howatova zadeva in pa vprašanje o javnem lastništvu, ki ga je že dalj časa zagovarjala.

ČIKAŠKE VESTI.

— John Zavertnik, ki je študiral medicino na Rush Medical Collegu, je zadnji petek prestal zadnje zdravniške izpite. Zdaj bo praktiziral eno leto v bolnišnici. Najnovejši slovenski zdravnik v Ameriki je menda tudi najmlajši: star je 26 let. John Zavertnik je tretji sin br. Jožeta Zavertnika, urednika našega lista. — Richard Zavertnik, Johnov brat, je tudi študiral te dni in postal bakalar filozofije. Nadaljeval bo študije in se posvetil pravoslovju. Richard je star 24 let.

Sklicanje izredne konvencije N. H. Z.

Kakor posnemamo iz naznanila, priobčenega v "Zajedničarju," ki je uradno glasilo Narodne Hrvatske Zajednice, sklicuje glavni odbor v smislu rezolucije za združitev hrvaških podpornih organizacij izredno konvencijo, ki se ima vršiti dne 14. aprila 1924. Konvencija se snide v Pittsburghu, Pa., kjer ima Narodna Hrvatska Zajednica glavni sedež. To je prva izredna konvencija te največje hrvatske podporne organizacije v Ameriki. Na tej izredni skupščini bodo delegati in delegatinje sklepali o nameravani spojitvi vseh hrvaških podpornih organizacij v eno veliko Zajednico.

KAKO JE V NAŠEM KONGRESU.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Burbonski demokratski voditelji v kongresu so silo razburjeni in obupani. Ko je senator iz Montane protestiral proti soglasni izvolitvi duševnega očeta Esch-Cumminsove postave Cumminsa za načelnika senatnega odseka za meddržavno trgovino, je utrl pot dolgi vrsti delegatov, ki obetajo zmedo starim tradicijam strankine discipline in prete prinesti dejanske nagibe senatorjev in poslancev na dan.

"Veste, zelo dobro je slediti svojemu voditelju," je jezno vzkliknil neki senator z juga, ko je Montačan izsilil posamično glasovanje o Cumminsovem načelništvu. In Robinson iz Arkansasa se je strašno jezil, da si upa novinec prezirati 'gentlemanski' sporazum, na čigar podlagi bi naj bile lepo razdeljene razne nagrade. Po dvorani je šumelo in šuštelo strmenje, in naslednji dan je rodil Wheelerjev zgled svoj sad s tem, da je bilo devet glasov oddanih proti imenovanju bivšega senatorja Kellogga za ameriškega veleposlanika na Angleškem. Najmanj še enkrat toliko senatorjev bi bilo glasovalo proti Kelloggu, če bi ne bil spravil senator Shipstead iz Minnesote v svojem uvodnem govoru na tajni seji vprašanja o ligi narodov v ospredje. Regularni demokratje so glasovali za Kellogga, ker vedo, da je zagovornik lige narodov. In če bi jim ga bilo soditi le kot poraženega politikarja in glasnika korporacijskih mogotcev, bi bilo dosti demokratov glasovalo proti njemu.

Tretji dan, t. j. dne 12. decembra, je pet članov progresivne skupine, ki so poprej glasovali za La Folletta, prestopilo na demokratsko stran ter glasovalo za demokratskega kandidata Smitha sklicevaje se na to, da je Smith nasprotoval Esch-Cumminsovi zakonski osnovi. Bruce iz Marylanda, ki so ga finančni interesi izvolili na demokratskem volilnem listku, je obrnil hrbet Smithu ter oddal svoj glas za Cumminsa. Smithu je manjkalo samo enega glasu. Norris in Howell iz Nebraske sta sama še nadalje glasovala za La Folletta opiraje se na dejstvo, da ni podal Smith nobene obvezne izjave, v kateri bi obljubil, da hoče še zanaprej izpodbijati Esch-Cumminsovo postavo. Ali poročano pa je bilo, da bi bil Couzens iz Michigana pripravljen pustiti Cumminsa na cedilu ter glasovati za Smitha, in če bi še več reakcijonarnih demokratskih senatorjev utegnilo priskočiti Cumminsu na pomoč, potem bi precej progresivnih demokratov oddalo svoj glas za Folletta.

Ta borba za kontrolo nad odsekom, ki bo pisal železniško legislacijo, ni prav nič všeč stari gardi, ali še usodnejša pa je za Underwooda, ki je burbonski predsedniški kandidat, pa za Robinsona, Kinga, Pittmana, Jonesa iz države New Mexico in druge nazadnjake.

Nobenega skupnega sporazuma se najbrž ne bo dalo doseči med temi možmi, in disciplina je že razrahljana tako, da bi imela sporazumljenja med voditelji starih strank v senatu prav malo vrednosti.

Taka je tudi v poslanski zbornici. Manjšinski vodja Garrett se lahko sporazume z večinskim voditeljem Longworthom, da bi bile gotove zadeve soglasno spravljene pod streho. Ali če najde ta ali oni demokrat dovolj razloga za ugovarjanje, potem se bo vsak tak načrt izjalovil. In Nelsonova skupina republikanskih progresivcev pa članov kmečko-delavske stranke bo imela zadnjo besedo, kadar ne bo ugovarjal ... demokrat.

Poročila iz Jugoslavije.

Od naših stalnih poročevalcev.

Velike poplave v Sloveniji. — Stritar je umrl.

Ljubljana, 30. novembra.—Pred 14timi dnevi je celo Slovenijo pokril precejšen sneg, ki pa je vsled začetku tega tedna skopnel in nenadne spremembe vremena v vsled obilnega dežja, ki je padal ves ta teden, so vse reke nenadoma silno narastle, tako da smo dobili velikansko poplavo, kakoršne že davno ne pomnimo. Posebno Sava je na Kranjskem tako obilno narastla in povzročila velikansko škodo. Pa tudi na Štajerskem ni v tem oziru nič bolje. Posebno Savinja je zelo narastla, tako da so spodnji kraji vsi pod vodo, posebno mesto Celje. Drava pa je dosedaj še normalna. Največja povodenj pa je na Gorenjskem, kjer je Sava Bohinjka izstopila vsled obilnih hudournikov, ki derejo iz gorovja. V Bohinju je vzela voda s seboj večje množine lesa, nad Jesenicami pa dva lesena mosta. Pri postaji Podnart je Sava ob izlivu Tržiške Bistrice razjedla železniško progo v dolžini 200 metrov in je vsled tega železniški promet zaprt. Ravnotako je v nevarnosti železniška proga pri Kranju, kjer je voda poplavila vso ravnino, kjer zidajo Češkojugoslovanske tvorniče tkanin svoje nove tovarne in stanovanjske hiše. Celo stavbišče je pod vodo in je voda odnesla s seboj velike množine stavbnega materijala. O kakih večjih nesrečah pa še nimamo poročil. Pa tudi ljubljanska okolica je vsa pod vodo, posebno Zalogu preti velikanska katastrofa. Razen navedenih rek je narastla tudi Krka, ki od ure do ure strahovito narašča. Tudi proga južne železnice iz Ljubljane proti Zidanemu mostu je v nevarnosti. Okolica Zagreba je tudi vsa pod vodo. Škoda, ki jo je in jo bo napravila povodenj, še ni znana, pa tudi o človeških žrtvah še ni nobenih poročil. Zadnja podobna povodenj je bila leta 1901. Veliko neurje je bilo tudi ob Adriji v našem Primorju, kjer so reke Krka, Neretva itd. silno narastle. Šele danes se je nebo zjasnilo in upamo, da povodenj ne bo naraščala.

Včeraj smo položili pri sv. Krištofu v pisateljsko grobnico ostanke pok. pisatelja Josipa Stritarja, ki je umrl dne 25. t. m. v Rogaški Slatini. Rojen je bil leta 1836 v Podsmreki pri Velikih Laščah in je študiral v Ljubljani, nastavljen pa je bil kot profesor na Dunaju. Že kot dijak je pričel s pisateljevanjem v Bleweisovih "Novicah". Pozneje je ustanovil "Mladiko" in leta 1870. "Zvon", okrog katerega je zbral vse najboljše leposlovce in pisatelje kot Levstika, Tavčarja, Jurčiča, Gregorčiča in druge. V "Zvonu" je podal smernice novega razvoja v takratni slovenski književnosti. Njegova dela so neprecenljive vrednosti, posebno ta dela: Pesmi, Mladika, Zvon, Dunajski soneti, Zorin gospod, Mirodolski, Sodnikovi, Pod lipo, Zimski večeri, Jagode in Lešniki. Pogreb njegov vsled grdega vremena ni mogel biti tak, kot ga je zaslužil. Pokojnik je živel do letos spomladi v Aspangu pri Dunaju v pokoju, od koder ga je domovina spravila v Rogaško Slatino, da se odpočije na stare dni. Ni mu bilo usojeno dolgo biti med svojci; bolezen ga je spravila v grob. Počivaj v miru v svoji zemlji!

PREDOR POD REKO HUDSON.

New York, N. Y. — Dokončanje velikanskega predora pod reko Hudson, ki veže otok Manhattan z državo New Jersey, bo trinajsta podzemska žila v velikanskem omrežju podvodnik prehodov, ki drže iz New Yorka na razne strani.

Poleg teh je pa še petnajst mostov.

S takšnimi predori in mostovi se ne more ponašati nobeno drugo mesto na svetu.

Mostovi so približno po enajst milj dolgi in predori pa po tri četrtine ene milje. Skupno nosijo štirinajstdeset železnic, podzemskih električnih železnic, nadzemskih in cestnih prog, ki se razpletajo na vse strani z Manhattana. Vrhtega so prek mostov še pota za navadno vprego.

Italija dobi ruski premog.

Rim, 15. dec. — "Corriere d' Italia" poroča, da bo Sovjetska Rusija v zameno za priznanje dala Italiji velike koncesije v premogu v Doncu, Ukrajina.

Zastrupljenje vsled pobarvanja čevljev.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) Oddelek za lekoslovje in struposlovje wisconsinske univerze poroča o raznih slučajih zastrupljenja vsled nevarne nepravilne rabe barv za usnje. Nekatere sedanje metode pobarvanja čevljev so pravcata nevarnost za javno zdravje. Tako trdita Dr. Muehlberger in Dr. Loevenhart od gori omenjenega zavoda, ki pravita med drugim:

"Imamo danes nekatere snažilce čevljev, ki oglašajo: Barvamo čevlje, dokler čakate. Zgodilo se je tudi, da so bili čevlji povarvani na nogah klijenta. Barve pa vsebujejo anilin in nitrobenzin in bi se moralo čakati vsaj 24 ur, da se barva posuši, predno se čevlji obujejo.

"Edini način, da se odpravi nevarnost sedanjega hitrega načina pobarvanja, je v tem, da se pri tem ne rabijo nevarni barvni strupi, ki jako radi prodirajo skozi telesno kožo. Upati je, da se bo potom zakona vredilo izdelovanje, znamkovanje in razpečavanje teh priprav za pobarvanje čevljev."

Preiskali so troje barv za usnje, ki se na prodaj, in analiza je pokazala, da je bilo v njih barvil 6 do 10 odsto, etilnega alkohola 50 do 65 odsto, in anilina in nitrobenzina 23 do 40 odsto.

Anilin in nitrobenzin prodirata skozi usnje, nogavice in kožo v telo in se znaki zastrupljenja pojavijo par ur potem, ko je človek obul par svežo pobarvanih čevljev. Ustnice in nohti postanejo plavi. Kmalu ves obraz in vse telo postane plavasto ali škrlatasto. Ob enem se dostikrat pojavi slabost v želodcu, omotica in glavobol. Pojavi se splošna utrujenost in pri otrocih zaspanost. Zdravilo proti temu je: sezuti čevlje, na kar posledice zastrupljenja kmalu izginejo.

Četrtletni gospodarski pregled o Jugoslaviji.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) Pod tem naslovom priobčuje "Comerce Repors" sledeči članek, ki se nanaša na poročila ameriškega konzula v Belgradu, K. S. Pattona:

Gospodarske razmere v Jugoslaviji za četrtletje od 1. julija do 30. septembra kažejo na stalno zboljšanje. Splošni finančijalni položaj se je zboljšal. Valuta napreduje v stabilnosti in količina novčanic v cirkulaciji se je le neznatno povečala. Izvoz je bil večji kot lani in letina je dobro kazala. Državni monopoli in železnice so izkazovali prebitek na dohodkih.

Državni dohodki tekom prvih desetih mesecev fiskalnega leta (t. j. od 1. avgusta 1922 do 30. maja 1923) so znašali čez 5,805 miljonov dinarjev, kar je za 26 miljonov več kot se je pričakovalo po proračunu za isto dobo. Državni stroški za isto dobo so znašali skoraj 5,506 miljonov dinarjev, kar je za 273 miljonov manj kot po proračunu. Državni dohodki so presegali izdatke za 299,591,000 dinarjev. Državni monopoli (tobak, sol, petrolej, vžigalice incigaretni papir) so v isti dobi zaslužili čisti prebitek od čez 994 miljonov dinarjev.

Dinarska valuta se je stalno zboljšala od januarja do junija. Povprečno je 10,000 dinarjev veljalo: meseca januarja $96, februarja $97, marca $104, aprila $102, maja $105 in junija $115. Ker pa je to naraščanje valute vplivalo vse prej kot ugodno na trgovino, je Narodna banka posegla vmes in pritisnila valuto zopet dol, tako da je 10,000 dinarjev veljalo meseca povprečno $107 in avgusta $106. Tekom septembra je dinarska valuta zopet šla gor na povprečnih $109 in je stalno naraščala do 20. oktobra. Cirkulacija novčanic se je povečala le neznatno; 22. aprila je bilo v prometu novčanic za 5,420 miljonov dinarjev in 15. septembra za 5,820 miljonov.

Obrat državnih železnic za l. 1922 in za prvo polovico 1923 je končal z čistim prebitkom za državo. Ta prebitek je l. 1922. znašal čez 234 miljonov dinarjev in v prvi polovici tekočega leta čez 102 miljona.

Glasom trgovske zbornice v Belgradu izgleda letina jako povoljno. Pričakuje se, da se bodo izvozili znatne količine pšenice, ječmena in fižola. Letina sliv je obilna in boljša kot lani toliko glede kakovosti kolikor glede količine. (Leta 1922 je letina sliv znašala 850,000 metričnih ton). Letošnja letina pšenice bo glasom poljedelskega ministrstva znašala približno 1,684,000 ton; l. 1922 je znašala 1,210,000 ton in l. 1921 — 1,410,000 ton. Letina ječmena se ceni na 312,000 metričnih ton nasproti 241,000 ton l. 1922 in 291,000 ton l. 1921. Letina rži se ceni na 150,000 metričnih ton nasproti 114,000 ton l. 1922 in 150,000 ton l. 1921. Oves se ceni na 281,000 metričnih ton nasproti 265,000 l. 1922 in 275,000 l. 1921. Letina koruze se ceni za l. 1923 na približno 2,250,000 metričnih ton in tobaka na približno 21,000 metričnih ton nasproti le 10,000 ton lani.

Jugoslovanski izvoz je tekom prvih petih mesecev l. 1923 znašal 1,013,805 metričnih ton v skupni vrednosti čez 2,240 miljonov dinarjev približno enako 22 in pol miljonov dolarjev.) Izvozilo se je torej, kar se tiče kvantite, skoraj za 40 odsto več kot v enaki dobi lanskega leta. Izvoz bo letos olajšan radi večjega števila vozov in lokomotiv, ki so bile nakazane za prevoz poljedelskih pridelkov.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17 junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar, podpredsednik Andrew Vidrich R. F. D. 7, Box 81, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniški za oddelka Blaz Novak, gl. blagajnik John Vogrich, uradnik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill. Martin Zelesnikar, Box 276, Barberton, Ohio. Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Tarbelj, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorich, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROZJE: Blaz Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROZJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa.
John Grošelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.
ZAPADNO OKROZJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.
Max Mare, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad.
Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Joško Oven, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Jos. Skuk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondence z gl. odborniki, bi delaje v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namenjeni, oglasi, naročnina in spisek vse knjige v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Jurij Stephenson.

V malem selu na Angleškem je leta 1781 ugledal luč življenja veliki iznajditelj izpopolnjene lokomotive Jurij Stephenson.

Njegovi roditelji so bili silno siromašni. Družina je štela veliko število članov, da je bil Jurij že od mladega prisiljen živeti v bedi in pomanjkanju, ker njegovi borni roditelji so komaj prislužili, da se je družina preživljala s suhim kruhom.

Sedemnajst let je bil star, ko je stopil v rudnik kot pomagač. Ker je bil razumen deček je kmalu dobil boljše delo pri stroju, po katerem so srkali vodo iz rudnika. Ker ni imel sredstev, da bi si nabavil knjige in plačal učitelja, se ni mogel naučiti čitanja in pisanja, kar je zelo želel. Pa se je Stephenson umislil nekaj drugega. Po noči je začel krpati čevlje svojim tovarišem ter si tako postrani zaslužil in se učil pisanja. In res je v svojem devetnajstem letu že znal zapisati svoje ime.

Mladi delavec je bil tako siromašen, da je svoji ljubici v poklon daroval par zakrpanih čevljev, katere je ponoči sam popravil.

Stephensona je obiskovala nezgoda za nezgodo. Kadarkoli je prihranil kak vinar, da si nabavi knjige, se je zgodila v hiši roditeljev kaka nesreča, pa je svoj prihranek dal roditeljem. Naenkrat mu je oslepel oče, hranitelj družine in v veliki meri je zdaj ta naloga padla na Jurija, ki pa je začel misliti tudi nase.

Junaški je bil, ni klonil niti najtežjim zaprekam. Njemu kakor vsem velikanom je bila beda življenja učiteljica, ki mu je krepila značaj in voljo. Čimvečje so bile zapreke in skrbi, toliko silnejša je bila njegova moč in vztrajnost, da jih prevladuje. Zdi se, da je ravno v tem, v vztrajnosti proti bedi pridobil moč svojega duha.

V štiridesetem letu svoje dobe, si je Jurij Stephenson lahko nabavil toliko knjig, da je izpopolnil svojo izobrazbo. Najraje se je bavil z vprašanji, kako izpopolniti stroje, da je več noči predul pri knjigah in o tem razmišljal.

Leta 1825 je prvič zavrtel njegov parni stroj, ki ga je sam vodil. Siromašen delavec, ki so ga zametavali podjetniki, je končno prebil vse zapreke in postal je eden prvih velikanov Angleške.

Spominjaje se, kako je bil ubožen in kako kruto je bilo zanj življenje, ko je bil sprejet kot delavec v rudniku in kako mu je znanje prošilo roko v srečo, je Stephenson, ko je postal bogat, ugleden in slaven, pričel zidati šole in knjižnice za delavski sloj.

Njegova smrt leta 1848 je bila prava nesreča za Angleško. Za nekdanjim siromašnim delavcem so se zavili v črno v znak tugovanja miljoni ljudi, ves narod in vsa Evropa je sočustvovala z Anglečko.

Življenje, delo in uspehi Jurija Stephensona lahko služijo v vzgled zlasti onim, ki pravijo, da radi bede ne morejo izpopolniti svojega znanja.

Razno.

Iz dežele nasilja. V Mirandolu, v Gornji Italiji se je zgodil sledeč strahovit čin. Neko mladoletno dekle je bilo posiljeno od neznanega starca. Dekle se je nato iznebilo otroka z detonatorjem. Nato je bil oče dekleta pozvan v fašistovsko milico, kjer so silili v njega, da prizna sebe kot očeta otroka, da je torej on sam posilil lastno hčer. Oče tega seveda ni hotel storiti. Drugi dan so ga našli mrtvega na ulici. Šumi se, da je posilil dekle fašist in da je fašist tudi ubil očeta. Vsi odborniki tamošnjega fašistovskega društva so bili aretirani. Taka je fašistovska kultura!

Električno luč — brez zične napeljave je izumil češki elektrotehnik Pavliček. Pavliček zatrjuje, da se mu je posrečilo spraviti k žarenju potom male prezižne postaje električne žarnice na oddaljenost 5 kilometrov v moči 25 sveč. Izumitelj bo dal svojo iznajdbo, ki je naravnost epohalne važnosti, pantentirati.

Največja kasen bigamista. — Mlad advokat je moral zagovarjati moža, ki je bil obsojen bigamije to je dvoženstva. Ker so bili vsi dokazi njegove krivde jasni, je šlo samo za to, da bi dosegel advokat za obtoženca najnižjo kazen. Obrnil se je zato za nasvet na znamenitega advokata in ga vprašal, katera je najnižja kazen za bigamista. Vprašani mu je nato suho odgovoril: "To, da ima dve ženi!"

O koleri na Kranjskem.

Zbornik Matice Slovenske XIII. zvezek iz leta 1911.

Sestavil **Franc Kobal.**

(Dalje.)

Pripravljeni morajo biti posebni lokali, da ne ostanejo brez zavetja tisti, ki jih je zdravstvena policija prisiljena pregnati iz njihovega dosedanjega stanovališča. Pripravljena mora biti zadostna zaloga razkuževalnih sredstev in zdravil.

V vsaki občini se mora sestaviti posebna zdravstvena komisija, v katero je odposlati zdravnika, tehnika in primerno število sposobnih krajanov. Predsednik tej komisiji je krajevni predstojnik ali njegov namestnik. V velikih krajih treba te komisije deliti v posamezne sekcije ali oddelke. Politična oblast mora njihovo poslovanje natančno nadzirati.

Kakor hitro se je kje pojavila kolera, mora občinski predstojnik o tem nemudoma obvestiti pristojno okrajno glavarstvo, in sicer brzojavnim ali sicer najkrajšim potem. Obenem mora občinski predstojnik brez obotavljanja sklicati zdravstveno komisijo in ukreniti vse, česar treba, da je okužence ločen od neokuženecev (izolacija). Okrajni zdravnik mora takoj k bolniku. Ker je važno, da se takoj izpočetka z vso gotovostjo dožene, da li ima v resnici opraviti z azijsko kolero, mora zdravstvena policija raztelesiti vse prve mliče, ki so bojda zapadli koleri, in jih bakterijološki preiskati.

Vsak novi slučaj kolere mora predstojnik gospodarstva (posestnik hiše ali najemnik stanovanja) nemudoma naznaniti občinski oblasti, prav tako tudi poslujoči zdravnik.

Za kolero obolele je v njihovem stanovanju izolirati (ločiti od neokuženecev); v slučaju, da neugodne stanovanjske razmere take izolacije ne dopuščajo, treba bolnika spraviti v bolnico. Če pa je bolje, da bolnik ostane v svojem stanovanju, treba deložirati (iz stanovanja spraviti) neokužence.

Za prevoz bolnikov se ne smejo uporabljati javnemu prometu služeči vozovi.

Osebe, ki pridejo v dotiko z okuženci, z njihovimi efekti ali z mrliči, si morajo roke razkužiti s karbolovo kislino.

V prostoru, v katerem je okužence, ne sme biti jestvin. Tudi naj neokuženci v takih prostorih ne jedo in ne pijo.

Zlasti pa je vso pozornost obračati na razkuženje in čiščenje obleke, perila in posteljne oprave okuženecev in za kolero umrlih. Pred razkuženjem jih nihče ne sme odnesti iz bolniških prostorov. Perice morajo tako perilo prati v posebnih, zanalašč pripravljenih posodah, pralnice pa morajo biti pod policijskim nadzorstvom. Razpošiljati se takšno perilo, obleka itd. sploh ne sme, prav tako je v okuženih krajih prepovedano nabirati in prenašati cunje, ponošeno obleko itd.

Stanovališča, v katerih so bili okuženci, se morajo razkužiti, predno se kdo zopet vanje naseli.

Mrliče je čim preje odstraniti. Izpostavljati jih javnemu ogledovanju je prepovedano. Prav tako tudi žalujoči preostali ne smejo v stanovanje umrlega. Pokop naj se izvrši čim preje.

Zdravstvene komisije morajo poslovati, dokler se ni uradno dognalo, da je kolera popolnoma prenehala, in poleg drugih svojih poslov oskrbovati javno dobrotvornost.

Izdajati je lahko umljive, poljudno poučne spise

Obrambna sredstva pa nikdar ne smejo biti tako obsežna, da bi ovirala promet in povzročala draginjo.

C. kr. trgovsko ministrstvo je poleg tega izdalo normo, ki med drugim določa, da morajo izprevodniki vsakega potnika, ki bi med vožnjo kazal znake obolenja, nemudoma izolirati. Če bi potnik med vožnjo umrl, se mora njegovo truplo takoj na naslednji postaji spraviti iz vlaka.

Listi so z zadoščenjem prinašali pomirjajoče vesti, objavljali poučne oklice in sedaj upravičeno zatrjevali, da občevanje z okuženeem ni opasno, če smo oprezni. Paziti moramo na to, da ne pridemo nezavarovani v neposredno dotiko z njegovim truplom, z njegovimi otrebki, niti ne z efekti, s katerimi je bil bolnik v dotiki. Snaga in pridno izmivanje z razkuževalnimi sredstvi, zlasti s karbolovo kislino, so učili, so najboljši varuhi. Svariti pa je tudi pred dl, da jo rabimo kot pijačo, za kuhanje previdno uporabo vode, pa bodisi ho ali pa za izpiranje. Saj je dognano, da se razširjevalec kolere najlagje vzdržuje v vlagi. In kako lahko se okuži voda, stoječa ali tekoča! Z vlago vred ponicajo bacili v zemljo in pridejo od tod lahko v naše odprte vodnjake, v potoke in reke, tolmune in jezera in jih okužijo, da utegne piti smrt, kdor zajame svojo pijačo iz njih, in izpirati s kužnino, kdor izpira s tako vodo. Še laglje zanesejo vanjo kužno snov naši gospodarski odpadki, ki jih odvajamo v vodo. Sum, da je voda okužena, je tem utemeljenejši, čim več imajo ljudje ž njo opraviti, bodisi da teče mimo človeških selišč ali da plovejo po njej. Zato bodite previdni z vodo! Ne rabite je neprekuhane, glejte, da sploh ne pridete v dotiko z njo, predno ni prekuhanjem razkužena.

Nepobitno dognano je, da kolero nalezemo ali neposredno, ako pridemo v dotiko z bolnikom odnosno z efekti, ki so bili ž njim v dotiki (Kontaktinfection, okuženje potem dotika), ali pa s posredovanjem vode.

Ti trezni pouki so imeli uspeh, da je ljudstvo to pot ostalo dosti mirno in da je bolj nego kdaj prej zaupalo svojim voditeljem, zdravnikom in javnim oblastvom.

Slučaj v loškopotoški občini pa l. 1866. ni ostal osamljen, kajti kolera se je naenkrat pojavila tudi na Igu med tamkaj delajočimi prisiljenci iz ljubljanske prisilne delavnice. Bržčas so prišli v dotiko z delavci iz Loškega Potoka. Prvi prisiljenec je obolel 2. oktobra. Ker bolezni niso takoj spoznali, so ga spravili v Ljubljano v prisilno delavnico, kar je tukaj povzročilo domačo epidemijo.

Na Igu je kmalu izbruhnila epidemija, ki se je omejila skoro samo na prisiljence. Od 60 jih je za kolero obolelo 22, in sicer je najhuje obolel oddelek prisiljencev, ki je stanoval v neki ob cesti in na močvirnatih tleh stoječi hiši, dočim je oddelek, ki je stanoval v hiši, stoječi na kamenitih tleh, trpel le malo. Torej se je tudi v tem slučaju izpričalo, kako zelo je razširjanje kolere odvisno od kakovosti tal.

V ljubljanski prisilni delavnici, kamor so bili iz neprevidnosti prenesli onega okuženca in kjer je ta tudi v izolačni sobi 3. okt. umrl, so sicer takoj potem, ko so bili bolezen spoznali, poskrbeli za temeljito razkuženje in ko so se na Igu med prisiljenci pojavili novi slučaji kolere, prekinili vsakršno občevanje z okuženim oddelkom; 15. okt. pa so nekega za driško obolelega prisiljenca spravili v omenjeno sobo in ga 18. okt. odpustili kot ozdravljenega. Ko pa se je isti mož 22. okt. zaradi driske vrnil v isto bolniško sobo in 26. okt. umrl, je zdravnik konstatiral, da je moža pobrala kolera. Najbrž se je bil ob svojem prvem bivanju v tej sobi okužil in jo takrat, ko je bival med drugimi, zanesel med svoje tovariše. Kajti že 23. okt. so se zgodili novi slučaji kolere, in sicer, kar je zanimivo, med prisiljenci iz različnih delavnic in različnih spalnic, dočim od paznikov ni obolel niti eden. Vsega vkupaj je do 29. nov., ko se je posrečilo ustaviti epidemijo, obolelo 18 mož, umrlo pa jih je 11.

Kolera v prisilni delavnici je Ljubljančanom povzročala precej skrbi. Izprva so bolnike na ukaz deželne vlade prenašali v mestno bolnico za kolerome. Toda mestni magistrat je tako prenašanje kmalu ustavil, ker so se prebivalci šentpetrskega predmestja uprli.

* Na Vrhniko se kolero tega leta zanesli dvakrat. — 28. sept. je na Vrhniko iz Trsta prišel nekdo, ki je že naslednjega dne umrl za to kužno boleznijo. 12. in 13. sta se pojavila še dva druga slučaja, potem pa je kolera pojenjala. — Drugič jo je na Gorenjo Ligojno zanesel klavec, ki je imel opraviti v Trstu. Mož je po daljši bolezni umrl 22. okt. Kmalu so v kratkih presledkih oboleli njegovi sorodniki, od katerih se je bolezen tako razširila, da so do 18. nov. v kraju šteli 18 obolelih.

V ljubljanski okolici so se pojavljali posamezni slučaji kolere, ki so vsi končali s smrtjo.

(Konec prihodnjič.)

Brez znanja angleškega jezika ne prideš nikamor. Spopolni si to znanje, ako ga še nimaš. Naroči si "Slovensko-angleško slovnico" katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

KAŠELJ

je vendar neprijeten znak in se ga ne sme zanemarjati. Uživajte

SEVERA'S COUGH BALSAM,

kateri olajša kašelj te odvrni mnogo trpljenja. Je ravno tak dober za odrasle kakor za otroke.

Cena 25 in 50 centov.

Vprašajte po lekarnah.

SEVERA'S COLD AND GRIP TABLETS

zoper prehlad, gripo in za očpomoč pri glavobolu vsled prehlada.

Cena 50 centov.

PRVA IN NAJVEČJA SLOVENSKA TVRDKA PRISTNIH PREKAJENIH KRANJSKIH KLOBAS V AMERIKI

katere razpošiljamo po vseh Združenih državah po 30 centov funt, ako pošljete denar z naročilom plačamo mi poštnino. Po poštnem povzetju C. O. D. plača poštnino vsak sam. Ako ljubite dobro delikatesо za praznike

NAROČITE KLOBASE!!

Vsled izredno mnogih naročil, nam je bilo mogoče znižati ceno. Pošljemo od 5 funtov naprej. Pišite še danes.

JOE LESKOVAR,
610 — 14th Street, Racine, Wis.

Ali veš, zakaj se tvoj dete tako rad potepa z drugimi deci in uganja razne "poredno... Odgovor na to in mnoge ugan... v obnašanju otrok najdeš v k... gi "Zakon biogenezije", kat... dobiš pri Književni matici SN...

Povest "Jimmie Higgins" zrcalo duše ameriškega prole... rista ob času velike vojne. Dobi... pri Književni matici S. N. P. J.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

imamo v zalogi slad, hmelj, sladk... in vse druge potrebščine. Poskus... in se prepričajte, da je doma pri n... kuhanj vedno le najboljši in naj... nejši. Dobiti je tudi zbirko sod... steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po p... šti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladčičarjem in v p... dajalne železnine damo primeren p... pust pri večjih naročilih. Pišite... informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

CUNARD ANCHOR

V JUGOSLAVIJO V 9 dnevih

na moderna velikanih, ki vozijo vsak torek

AQUITANIA.....45,647 ton
MAURETANIA.....30,704 ton
BERENGARIA.....52,022 ton

Prijazne kabine za tretjega razreda potnike s 2, 4, 6 posteljami. Krasna obednа, kadilna in počivalna soba. Pokrito promenado nadkrovje. Invrstna na krito promenado nadkrovje. Nobenih skrbi.

Cunardovi Money ordri so izplačljivi v Jugoslaviji hitro, varno in zanesljivo.

Za potni listek in druga pojasnila upravajte pri bližnjem agentu v vašem mestu.

CUNARD ANCHOR LINE,
140 N. Dearborn St., Chicago, Ill.

V 2—3 tednik dobim lep staro-krajski

KALENDAR

za leto 1924 in ga vsakomu, ki mi pošlje svoj naslov

BREZPLAČNO

pošljem.

Denarne pošiljatve za

BOŽIČ in NOVO LETO

hitro in gotovo.

Pišite pa moj cenik.

EMIL KISS BANKIR,
133 Second Ave.,
NEW YORK CITY

Dopremljam rojake iz starega kraja. "Affideviti."

POTNIŠKI ODDELEK!

HRANILNI ODDELEK!

Visoška kronika.

DR. IVAN TAVČAR.

(Dalje.)

"Ko so bili zabodli gospoda Wallensteina, smo prišli pod grofa Gallasa. Ta kapitan je rad pil in ni skrbel, da bi bilo kaj v skladiščih. Zatorej smo večkrat trpeli lakot, tako da sva se ga z Lukežem naveličala in da sva v tihi noči odrinila k Švedom. Tam je tedaj zapovedoval vojvod Bernard, ki se je imenoval po nekem nemškem mestu, katerega ime mi je ušlo. Bil je hudič v človeški podobi, a vem, da ni veroval ne v hudiča, še manj pa v Boga. Podil nas je od batalje do batalje; ena je bila čednejša od druge. Dobro smo živeli. Vsakemu, najsi je bil papist, najsi je bil protestant, smo vzeli zadnji vinar. Res, bili so časi, katerih se jezdec rad spominja!

Od Bernarda smo prestopili pod Torstensona, ki je vselej vedel sovražnika zagrabiti na pravem mestu. Pa je bil hud gospodar, ki te je za najmanjšo reč izročil profosu, da si v hipu stal na lestvi pod vislicami in da so ti spodvzeli prej kot si mislil. Vse to ni ugajalo ne meni, ne Lukežu. — Pri Jenikovu na Pemskem smo premlatili cesarske in jih na tisoče položili v travo. Midva z Lukežem sva imela srečo, da sva dobila v pest cesarskega generala. Še danes dobro vem, da mu je bilo ime Hatzfelt. Da sva mu izkazala pardon, je nama moral položiti sto težkih zlatov, katere sva pošteno delila.

Odtlej se pričenja moja nesreča! V ta rumeni denar sem se zagledal in polastila se me je lakomnost. Teh petdeset rumenjakov sem spravil v usnjato mošnjo in jo nosil na vrvici okrog vrata, tako da je bila skrita in varna pod mojim kirasom. Ravno zategadelj mi je tako dobro v spominu ostalo, da je bila batalja pri vasi, ki so jo imenovali Jenikov. Mošnja je odtedaj s plenom in ropom postajala težja in težja, in obilokrat mi je ožulila kožo, ko smo se v skoku podili nad cesarske.

Pa tudi Torstensona sva se z Lukežem nasitila. Prestopila sva v vrste Banlera, ki tudi ni bil dosti prida. Zatorej sva jo prav kmalu od njega odkurila ter se zopet udinjala pri cesarskih, kjer je bilo manj štrapaca in več menaže. Prej sva se vojskovala za sveti evangelij, sedaj zopet za sveto katoliško stvar. Ne s posebno srečo. Kjer smo trčili na Švede, so nas naklestili, in tu in tam smo izgubili generale in topove.

V tistem času se je meni in Lukežu pridružil kamerad, ki je trdil, da se piše za Jošta Schwarzkoblerja in da je doma iz Eyrishouna, nekje tam, kjer leži mesto Passau. Govoril je, da je oženjen in da je pustil v domači vasi ženo in otroka, hoteč si pridobiti v vojski kaj denarja. Ni pil, ni igral, in gotovo je tudi on nosil pod kirasom težko mošnjo. Bil je človek starejši od naju, sam zase in manj odkritosrčen, da ti ni rad pogledal oko v oko.

Pri Dachauu na Švabskem smo navsezadnje zopet enkrat Švede potolkli. Z Lukežem in Schwarzkoblerjem smo zajahali, ko smo podili sovražnika, v njegovo bagažo. Tam smo uplenili vojno blagajno, katero smo s težavo prikrili tovarišem. Vendar se nam je posrečilo, da smo jo spravili na varno in da smo jo zakopali v zemljo. Ravno ko smo bili z delom pri kraju, je sprožil neki Šved, ki je ležal ranjen pod polomljenom vozom, svoj samokres na nas ter Lukeža težko ranil. Da sva s Schwarzkoblerjem strelca takoj zadušila, mi lahko verjameš!

Nekaj dni pozneje je prišlo sporočilo, da so cesar in kralji sklenili mir in da je končana vojska, katera se je menda vlekla trideset let in pri kateri sem imel sam opravka skoraj osemnajst let.

Tudi nam je bilo prav, da ni bilo več vojske. Gospodje generali so hiteli, da nas odpravijo, ker sedaj, ko se ni smelo več krasti in ropati, soldat ni mogel več živeti. Dobili smo potrebne spise, da nas med potjo gosposke niso zadrževale. Jezdecem, ki so plačali malo odškodnino, so se prepustili konji in še celo vojaška oprava z orožjem.

Lukež je še vedno ležal v lazaretu. Izročil sem mu nekaj denarja in mu naročil, da naj pride pozneje v Škofjo Loko, kjer bo že izvedel, kje me je dobiti. S Schwarzkoblerjem pa sva se brez odloga podala na potovanje. Kupila sva si tovornega konja ter ga obložila z vojno blagajno in z drugo šaro, ki je človek sam nositi ne mara.

Od Dachaua naprej je mrgolelo po cesti in po poti znancev in kameradov, ki so — ta na konju, oni peš — hiteli proti svojim domovom. Srečavali smo se s tujci, ki so prihajali od severa in od izhoda. Ogovarjali so naju v najrazličnejših jezikih; ker pa nisva govorila ne španskega, ne francoskega, nisva dajala odgovorov. Veliko jih je gledalo na tovornega konjiča in čutila sva, da je v teh pogledih tičala nevoščljivost. Posebno pešci so bili nadležni ter so poudarjali, da dva človeka ne potrebujeta treh konj in bi torej vsaj enega lahko odstopila, tako da bi časih tudi pošten pešec zlezel v sedlo ter se oddahnil. Te pripombe so se družile s temnimi pogledi, a sile delati si ni upal niheče, ker sva tičala v močnih kirasih ter sva takoj v rokah imela napete samokrese!

Nikomur nisva zaupala, a zaupala tudi nisva drug drugemu. Takoj, ko sva v Dachauu sedla na konje, sta se nama pridružila dva hudiča. Eden je sedel k meni, drugi k Joštu. Že prve dni sva postajala zamišljena in prav malo sva govorila. Če sem pa pogledal po njegovem zamišljenem obrazu, sem čutil takoj, da šepeta hudič Joštu na uho: "Čemu ti je treba deliti? Samokres imaš, bodalo imaš, in samotnih mest je na vsaki cesti veliko; tudi jarkov je dosti, da vržeš truplo v katerega, kjer ga do sodnega dne nikdo iztaknil ne bo!" Če pa je Jošt Schwarzkobler opazoval moje zamišljene oči, je tudi vedel, da hudič za mano ne molči in da polni tudi moja ušesa z napetimi samokresi, ostrimi bodali, samotnimi mesti in z jarki, kamor se lahko zakoplje ubit človek.

(Dalje prihodnjič.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31-23) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen, vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago je za leto $6.50, pol leta $3.25.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

POŠILJANJE DENARJA

ZA BOŽIČ

Gotovo tudi letos se bodete pozabili svojcev v starem kraju, temveč jim bodete poslali primeren denarni dar za božične praznike! Čim prej opravite to opravilo, toliko bolje!

Naša banka je ukrenila vse potrebno, da bodo njene božične pošiljatve hitro in točno dostavljene prejemnikom.

Denar lahko pošljemo POTOM POŠTE in POTOM BRZOJAVNEGA PISMA.

Denar poslan potom nas je izplačan prejemniku na njegovi domači pošti brez vsakega odbitka.

DOLARJE V JUGOSLAVIJO pošilja naša banka potom pošte ali brzojava!

NAŠE CENE so vedno med najnižjimi. Prepričajte se!

V STARI KRAJ — za Božič! Ako ste Vi med onimi, ki nameravajo praznovati Božič v starem kraju, potem je v Vašo korist, ako se poslužite tvrdke, ki je znana po točni in solidni postrežbi.

Ako ste namenjeni dobiti koga iz starega kraja, nam pišite po nadaljna pojasnila.

SLOVENSKA BANKA
Zakrajšek & Češark,
70 — 9th Ave., New York, N. Y.

KNJIGE

Književne Matice S.N.P.J.

Književna matica Slovenske narodne podporne jednote je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Pater Malaventura. Spisal Zvonko A. Novak. Izvirna povest iz življenja ameriških frančiškanov. Z izvirnimi slikami, katere je izdelal Stanko Žele. Fina trda vezba. Cena s poštnino vred $1.50.

Slovensko-angleška slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vezba. Cena $2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovenil Ivan Molek. Povest iz življenja ameriškega proletarijata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena $1.00 s poštnino vred.

Zajedalci. Spisal Ivan Molek. Povest iz doslej skritega kosa življenja slovenskih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena $1.75 s poštnino vred.

Zakon biogenezije. Spisal Howard J. Moore, poslovenil J. M. Zelo podučna knjiga, ki tolmači mnoge naturne zakone in pokazuje, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena $1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi, naročeni skupaj, dobite za tri dolarje. Vse zadnje štiri knjige za šest dolarjev. Vredne so!

Naročbe, s katerimi je poslati denar, sprejema

Književna Matica
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.